

บทที่ 1

แนวโน้มความเชื่อและพฤติกรรมทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ของโลกปัจจุบัน

ลักษณะของแนวคิด สมมุติฐาน ตลอดจนทฤษฎีของโลกปัจจุบัน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ทางการเมือง หรือเศรษฐกิจ หรือสังคม จะมีความผสมผสานกัน กล่าวคือ จะไม่มีการแยก ลักษณะการเมืองออกจากลักษณะเศรษฐกิจอย่างเด็ดขาด และทำนองเดียวกัน แนวคิดทางเศรษฐกิจ ก็จะมีความเกี่ยวพันกันกับแนวคิดทางการเมืองด้วย หรือ ความเชื่อทางสังคมอาจส่งผลกระทบต่อ การกำหนดรูปแบบทางการเมืองและหรือเศรษฐกิจ การจัดแบ่งความเชื่อของคนในสังคมออกเป็น กลุ่มลักษณะการเมือง กลุ่มลักษณะทางสังคม จึงเป็นเพียงแนวทางเพื่อความเข้าใจ ในเมืองต้นเหตุนั้น

ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางสังคม หรือความเชื่อทางสังคม หรือแนวคิดทางสังคม หมายถึง บรรยายการของความคิดความรู้สึกของคนในสังคมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเรื่องการดำรงชีวิต การศึกษา ปรัชญาชีวิต และอาจมีความหมาย กว้างรวมถึงภาระทางการเมืองและเศรษฐกิจไปด้วยกันก็ได้

ความเชื่อทางสังคมที่ควรจะต้องศึกษาได้แก่

1. **ลัทธิเสรีนิยม (Liberalism)** หมายถึง ความเชื่อและการยอมรับในหลักการ แนวโนบาย และวิธีการใด ๆ ที่มุ่งไปสู่สุจดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุด คือ การรักษาและเพิ่มพูน เสรีภาพของบุคคล ให้กั่งขวางของมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพในการ แสดงความคิดเห็น และการแสดงทางความสุข

ดังนั้น หลักการสำคัญของลัทธิเสรีนิยมจึงเน้นถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การให้คุณค่าต่อ “ความคิดเห็นเสรี”
2. การให้ความสำคัญกับ “บุคคล” เป็นอย่างยิ่ง
3. การถือว่าเสรีภาพในการที่บุคคลจะแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพของคนนั้น เป็นสิ่งที่มี ความหมายและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
4. การเชื่อว่าการที่บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิด สติปัญญา และการ กระทำการใด ๆ นั้น จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
5. การเชื่อถือและยึดมั่นในเสรีภาพว่าเป็นสิ่งสำคัญ และสามารถที่จะนำไปใช้ได้

แนวความคิดเสรีนิยมเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในสังคมตะวันตกภายหลังจากการปฏิวัติ ใหญ่ฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 เป็นต้นมา และลัทธิเสรีนิยมนี้เองจะมีผลกระทบในการสร้างรูปแบบ

ของลัทธิการเมืองการปกครองประชาธิปไตย เนื่องจากสารัตถะของลัทธิเสรีนิยมอยู่ที่การเชิดชูเสรีภาพ และการให้ความสำคัญของบุคคล พร้อมกันไปนี้เอง การที่ลัทธิเสรีนิยมให้ความสำคัญ ต่อการมีเสรีภาพของบุคคลในการกระทำได้ ๆ รวมถึง การประกอบการทางเศรษฐกิจ ลัทธิเสรีนิยม จึงช่วยเหลือเกื้อกูลลัทธิเศรษฐกิจเสรีหรือลัทธินายทุน

อย่างไรก็ตาม ลัทธิเสรีนิยมมีจุดอ่อนในตัวเอง เริ่มต้นจากการที่ลัทธิเสรีนิยมเชื่อใน ความดีความงามและคุณธรรมของมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์จะใช้เสรีภาพของตนโดยสุจริต ยุติธรรม ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว โดยธรรมชาตินั้นมนุษย์มีความบกพร่อง เช่น กัน มนุษย์จึงมักจะขยาย ประโยชน์ โอกาส และสิทธิของตนอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการเอรัดอาเพรียบ ในสังคมได้

ลัทธิเชื่อถือบุชาตัวบุคคล (Personal Cult) ลัทธิเชื่อถือบุชาตัวบุคคล เป็นความเชื่อ แบบคลังไคลain ในตัวบุคคล ผู้เป็นเจ้าของแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง โดยไม่มีการแยกระหว่างบุคคล กับแนวคิด ความเชื่อถือบุชาตั้งกล่าวจะมีความพัวพันกันระหว่างบุคคลกับแนวคิด ที่สำคัญคือ ลัทธิเชื่อถือบุชาตัวบุคคลนี้มีพลังสามารถผลักดันให้สมาชิกสร้างพฤติกรรมทางสังคมและการเมืองขึ้นได้

ตัวอย่างของลัทธิเชื่อถือบุชาตัวบุคคลที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเมือง ได้แก่ ลัทธิคานธี ลัทธิฟัลส์ซิสม์ (Fascism) และลัทธินาซี (Nazism) "บุคคล" ผู้จะเป็น ผู้นำกระแสความคลังไคลain ของมวลชน ได้จะต้องมีลักษณะพิเศษที่เรียกว่า บารมี (Charisma) ในตัวเอง ดังจะเห็นได้จากบุคคลผู้นำของลัทธิดังที่กล่าวมา ได้แก่ คานธี มุสโลินี และ希特เลอร์ ตามลำดับ

มหาตมะคานธี
แสดงเอกลักษณ์ของความเยือกเย็น
ไฟสันติ ความเป็นสามัคคىชัน

แสดงเอกสารหนึ่งของความเข้มแข็ง

ความมีพลังและอำนาจ

อดอล์ฟ 希特เลอร์

เบนิโต มุสโตรสลินี

ลัทธิชาตินิยม (Nationalism) หมายถึง ลัทธิหรือความเชื่อถือเชื้อชาติเป็นใหญ่ ลัทธิชาตินิยมไม่ใช่ลัทธิทางการเมือง ไม่ใช่ลัทธิทางเศรษฐกิจ แต่เป็นสภาวะของความคิดและความรู้สึกของคน ของกลุ่มคนที่มีความรักชาติของตนเองอย่างมากและรุนแรง จนในบางกรณีอาจจะมีความรักชาติแบบคลั่งไคล้ ดังนั้น ลัทธิชาตินิยมไม่มีหลักการเฉพาะ หรือมีรูปแบบเป็นที่แน่นอน

อิทธิพลของลัทธิชาตินิยม ลัทธิชาตินิยมมีอิทธิพลในสังคมยุโรปมากในระยะคริสต์ศตวรรษที่ 19 และมีอิทธิพลมากในภูมิภาคเอเชียและแอฟริกาตะวันออกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ส่วนในปัจจุบัน อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมก็ยังคงมีส่วนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง ในส่วนต่าง ๆ ของโลกโดยทั่วไป

การที่ลัทธิชาตินิยมเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม ในประเทศต่าง ๆ หลายประเทศของโลกปัจจุบัน เนื่องจากลัทธิชาตินิยมมีคุณสมบัติดังนี้

1. ลัทธิชาตินิยมมีอิทธิพลสร้างความรู้สึกที่ต้องการขยายตัว ของเชื้อชาติของตนเอง ของประเทศของตนให้กว้างขวางและยิ่งใหญ่
2. ลัทธิชาตินิยมมีอิทธิพลสร้างความรู้สึกที่ต้องการจะแยกตัว ออกจากชนกลุ่มที่เราไปอาศัยอยู่ด้วย สร้างความรู้สึกที่ไม่ต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนที่ต่างเชื้อชาติกัน
3. ลัทธิชาตินิยมมีอิทธิพลสร้างความรู้สึกที่ต้องการจะรวมตัวกับกลุ่มนี้ที่มีเชื้อชาติเดียวกัน

ลักษณะเชื้อชาติ : ลักษณะเชื้อชาติ (Racism) หมายถึง ความเชื่อที่ว่าชนบางเชื้อชาติมีความสามารถสูง (Superiority) และชนบางเชื้อชาติด้อยความสามารถ (Inferiority)

ลักษณะเชื้อชาติเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นในระยะคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการล่าอาณานิคมของชาวยุโรปในภูมิภาคเอเชียและแอฟริกา ชนเชื้อชาติที่ตกเป็นอาณานิคมของชาวยุโรปจะเป็นชาวเอเชียและชาวแอฟริกา ซึ่งมีผิวสีเหลืองและสีดำตามลำดับชาวยุโรปซึ่งเป็นคนผิวสีขาวเกิดความรู้สึกว่าตนเองเก่งกว่า มีความสามารถมากกว่า จึงได้ครอบครองดินแดนอาณานิคม และได้ปกครองคนเอเชียและแอฟริกา ความรู้สึกแบ่งแยกสีผิวจึงพัฒนาขึ้นพร้อมกับการดูถูกเรื่องเชื้อชาติ ดังนั้นในระยะปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 คำศัพท์ ลักษณะเชื้อชาติจึงถูกใช้แทนกันขึ้น

ปัจจุบัน คนมีความรู้ทางด้านชีววิทยามากขึ้น ได้รู้ว่า ภัย (genetic) ที่มีความสัมพันธ์กับสีผิวมิได้เป็นตัวกำหนดความสามารถของมนุษย์ ความรู้สึก ความเชื่อในเรื่องลักษณะเชื้อชาติ จึงลดความรุนแรงลง อย่างไรก็ตาม ลักษณะเชื้อชาติ ก็ยังมีอิทธิพลอยู่ เช่น เกิดการกีตอกันคนผิวดำ มีให้มีสิทธิในสังคมเท่าเทียมกับคนผิวขาวในประเทศสหภาพแอฟริกาใต้ เป็นต้น

ลักษณะเมือง หมายถึง แนวความคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการเมือง แต่ในสิ่งที่เป็นจริง ลักษณะของลักษณะเมืองอาจจะมีเนื้อหาไปในทางการเมืองการปกครองแต่เพียงอย่างเดียว หรืออาจจะมีเนื้อหาประสมระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจ หรือกับสังคมก็ได้

ลักษณะเมืองต่าง ๆ ที่เชื่อกันในปัจจุบันพอແປงได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ กล่าวคือ

1. ลักษณะเมืองแบบ “อำนาจนิยม” ได้แก่ ลักษณะเมืองที่เน้นลึกล้ำของรัฐเป็นสำคัญ โดยจะให้ความสำคัญต่อเสรีภาพของบุคคลน้อยลง ลักษณะเมืองที่จัดอยู่ในประเภทอำนาจนิยม ได้แก่ ماركซิสต์ คอมมิวนิสต์ พาร์ที นาซี เป็นต้น

2. ลักษณะเมืองแบบ “เสรีภาพนิยม” ได้แก่ ลักษณะเมืองที่เน้นถึงเสรีภาพของบุคคลเป็นหลัก และจะให้อำนาจรัฐมีอย่างจำกัด ลักษณะเมืองที่จัดอยู่ในประเภทเสรีภาพนิยมได้แก่ ประชาธิปไตยหรือเสรีนิยมประชาธิปไตย สังคมนิยมประชาธิปไตย อนุรักษ์นิยม ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) อนธิปไตย เป็นต้น

ระบบการเมืองหรือลักษณะการเมืองที่ประเทศในโลกปัจจุบันกำลังใช้อยู่พอกลางได้ดังนี้ คือ

- ระบบประชาธิปไตย (Democracy)
- ระบบเผด็จการ (Dictatorship)
- ระบบเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism)
- ระบบสังคมนิยม (Socialism)
- ระบบคอมมิวนิสต์ (Communism) หรือマークซิสต์ (Marxism) หรือสังคมนิยม มา erkซิสต์ หรือสังคมนิยมปฏิวัติ

ระบบประชาธิปไตย หมายถึง ระบบหรือลักษณะทางการเมืองการปกครองที่อำนาจสูงสุดในการปกครองอยู่ที่ประชาชน หรือมาจากประชาชน

“ประชา” หมายถึง ประชาชน

“อธิปไตย” หมายถึง อำนาจสูงสุดของแผ่นดิน

คำศัพท์ “ประชาธิปไตย” แปลมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ “Democracy” ซึ่งก็เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมโลกตะวันตกที่สืบทอดมาจากกรีก จากคำว่า “Demos” แปลว่า “people” กับคำว่า “Kratos” หรือ “Kratein” แปลว่า “to rule” สังคมการเมืองของกรีก เชื่อในการใช้กฎหมาย แต่การร่างกฎหมายเพื่อใช้ในสังคมของกรีกยุคโบราณเกิดจากความจำเป็นและความต้องการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อระงับข้อพิพาทในเรื่องการครอบครองและการจำนำจานของทรัพย์สิน
2. เพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มอภิสิทธิชนและชนชั้นสูงของสังคม
3. เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและเพื่อช่วยเหลือให้เจ้าของที่ดินดำรงฐานะของตนอยู่ได้
4. เพื่อให้บุคคลได้รู้ถึงข้อจำกัดของตนเองและการไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น

แนวคิดการเมืองระบบประชาธิปไตยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมตะวันตกเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และแนวความคิดดังกล่าวได้แพร่หลายไปยังสังคมในภูมิภาคอื่น ของโลกนับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา

หลักการของลักษณะประชาธิปไตย มีดังต่อไปนี้

1. ถือว่าประชาชนเป็นแหล่งที่เกิดและเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ
2. ถือว่าเป็นการปกครองโดยประชาชน ดังนี้โดยผ่านทางสถาบันผู้แทนราษฎรและองค์กร porrคการเมือง
3. หลักการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน
4. การใช้หลักเหตุผลในการบริหารการปกครอง
5. หลักของความยินยอม บุคคลต้องเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจได้ ๆ จะต้องไม่มีการบังคับ
6. หลักการปกครองโดยเลียงข้างมาก และโดยไม่ละเมิดสิทธิของฝ่ายข้างน้อย
7. หลักกฎหมายหรือนิติธรรม ให้ยึดถือกฎหมายเป็นเกณฑ์หรือเกติกาในการดำเนินงานต่าง ๆ
8. หลักการรับฟังและถือเอาเจตนาของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญ
9. หลักการปกครองที่รัฐบาลมีอำนาจจำกัด
10. หลักความเสมอภาค

ด้วยลักษณะดังกล่าวข้างต้น ลักษณะประชาธิปไตยจึงมี 2 รูปแบบ กล่าวคือ

1. **ประชาธิปไตยทางตรง** คือ การปกครองที่ประชาชนเข้าไปแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง ในที่ประชุมของประชาชน หรืออาจด้วยวิธีการลงประชามติ (plebiscite) ในกฎหมายทุกฉบับที่จะประกาศใช้

2. **ประชาธิปไตยทางอ้อม** คือ การปกครองที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นของตนผ่านที่ประชุมรัฐสภา หรือสภานิติบัญญัติ

ลักษณะการปกครองตามแนวคิดประชาธิปไตย ตามแนวคิดของตะวันตก ลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเป็นดังนี้

1. จะต้องมีการแบ่งแยกอำนาจการปกครองออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

2. จะต้องยึดถือหลักนิติธรรม หรือ การปกครองโดยกฎหมาย (Rule of Law) ซึ่งหมายถึงว่า ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกจับกุมโดยไม่มีข้อกล่าวหา หรือ ถูกคุกชั่งโดยไม่มีโอกาสได้แก้คดีต่อหน้าศาลยุติธรรม บุคคลมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก และอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันจะพบว่า มีอีกหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศซึ่งมีชื่อว่า “สาธารณรัฐประชาชน” ได้อ้างว่าเป็นรัฐที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ด้วยการตีความหมายว่า รัฐ คือ ประชาชน เมื่อรัฐเป็นเจ้าของกิจการจึงมีความหมายเท่ากับประชาชน เป็นเจ้าของกิจการ ฉะนั้นจึงเป็นประชาธิปไตย ในยุคสมัยนี้มีการใช้คำศัพท์ ประชาธิปไตยของประชาชน (People's Democracy) กับคำว่า เสรีประชาธิปไตย (Free Democracy) ก็ได้เช่น

ระบบเผด็จการ คำภาษาอังกฤษ "dictator" เป็นคำศัพท์ที่มาจากการละเมิด หมายถึง การปกครองโดยบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่ใช้อำนาจโดยสมบูรณ์ โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง การปกครองในลักษณะดังกล่าวเนี้ยเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยอาณานิคม โรมันในยุคที่มีการปกครองระบบสาธารณรัฐ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความคิดเห็นที่ว่า ขณะใดที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะฉุกเฉิน เช่นเมืองราม สถาเซเนกาทำการแต่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้น เป็นผู้ "เผด็จการ" เป็นเวลา 7 ปี ในเวลาดังกล่าว ผู้เผด็จการมีลิทธิ์ที่จะใช้อำนาจโดยสมบูรณ์ ซึ่งผู้เผด็จการจะได้ตัดสินหรือแก้ไขปัญหาของประเทศได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ แต่หลังจากนั้นแล้วผู้เผด็จการจะต้องลาออกจากตำแหน่ง และแล้วจะมีการสถาปนาการปกครองแบบมีรัฐสภาขึ้นมาอีก ดังเช่นการปกครองปกติ

สำหรับการปกครองระบบเผด็จการปัจจุบัน จะเป็นการปกครองโดยบุคคลคนเดียว โดยกลุ่มบุคคล หรือโดยชนชั้นก็ได้แต่ไม่ว่าจะเป็นในรูปใด อำนาจที่แท้จริงมักจะอยู่กับบุคคลผู้เป็นหัวหน้าแต่ผู้เดียว

ระบบเบ็ดเต็จ ระบบเบ็ดเต็จเป็นการปกครองแบบเผด็จการโดยพระองค์เมืองพระองค์เดียว ซึ่งมีฐานอำนาจอยู่บน “รัฐทั้งหมด” ภายใต้การปกครองระบบนี้ รัฐจะมีอำนาจครอบคลุมไปทุกแขนงของชีวิตของประชาชนในสังคม พร้อมกันนั้น จะเรียกร้องให้ประชาชนยอมรับคำบัญชาต่าง ๆ ของรัฐ

ระบบสังคมนิยม ระบบสังคมนิยมเป็นทฤษฎีทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มุ่งให้เครื่องมือการผลิต การกระจาย และการแลกเปลี่ยน อยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนโดยมีความคิดว่าบุคคลทุกคนในสังคมจะต้องมีโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างทัดเทียมกัน และความมั่งคั่งของสังคมจะต้องมีการกระจายออกไปในสังคมอย่างกว้างขวาง และยุติธรรมเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนแห่งมวล

การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ก่อร้ายมาจะใช้วิธีสันติ ด้วยวิธีการหารายประการ เช่น การก่อตั้งระบบรัฐสวัสดิการ การโอนกิจการบางอย่างมาเป็นของรัฐ การเพิ่มภาษีสำหรับคนร่ำรวยเพื่อนำเงินภาษีมาจัดสวัสดิการเพื่อสังคม เป็นต้น

ระบบคอมมิวนิสต์ หรือสังคมนิยมมาร์กซิสต์หรือสังคมนิยมปฏิวัติ ลักษณะของระบบการเมืองดังกล่าวเหล่านี้ ไม่ว่าจะเรียกชื่อย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม ต่างเป็นระบบการเมืองที่มีแนวความคิดมาจากลัทธิมาร์กซิสต์เดิม

ผู้ให้กำเนิดลัทธิมาร์กซิสต์ คือ นักปรัชญาการเมืองและเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมันเชื้อสายเยอรมัน คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) แนวคิดของมาร์กซ์สรุปได้ดังนี้

1. **สังคมจะต้องปราศจากชนชั้น** (classless society) ตามความคิดเห็นของมาร์กซ์ สังคมที่มีชนชั้น ไม่ว่าจะเป็นสังคมในยุคใดสมัยใดก็ตาม การแบ่งชนชั้นในสังคมได้นำมาซึ่งความขัดแย้งต่าง ๆ เนื่องจากต่างมีผลประโยชน์ที่ขัดกัน อาทิ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มาร์กซ์มีชีวิตอยู่ ชนชั้นกรรมมาซีพัชด้วยกันชนชั้นนายทุน กรณีนี้ มาร์กซ์ได้เสนอให้รักษาชนชั้นกรรมมาซีพไว้ โดยชนชั้นนายทุนจะต้องถูกทำลายล้างไป เพราะสังคมจะอยู่รอดได้ต้องอาศัยชนชั้นผู้ใช้แรงงาน

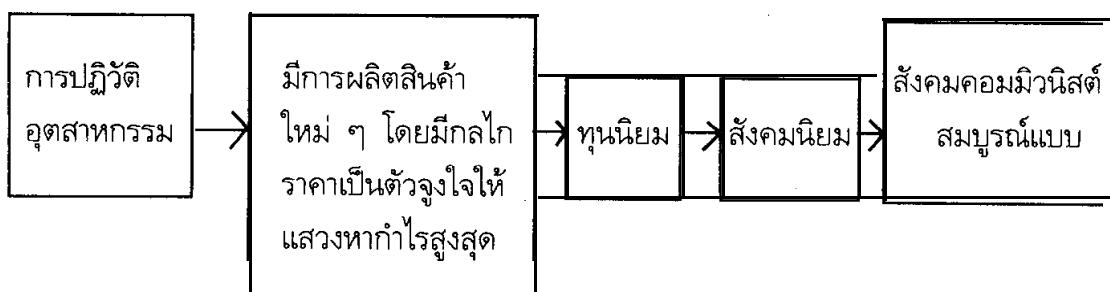
ในส่วนของปัจจัยการผลิตจะต้องตอกย้ำภัยชนชั้นกรรมมาซีพ เพราะเป็นชนชั้นที่ทำหน้าที่การผลิต แต่เนื่องในภาวะการณ์ที่นายทุนควบคุมปัจจัยการผลิตอยู่ การจะยึดปัจจัยการผลิตมาเป็นสมบัติของส่วนรวม จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการปฏิวัติล้มล้างนายทุน และแล้วสังคมก็จะเกิดความเท่าเทียมกัน เกิดความยุติธรรม

2. สังคมนิยมสมบูรณ์แบบ ตามอุดมการณ์ของมาร์กซ์ สังคมนิยมที่สมบูรณ์แบบ นอกจากจะต้องเป็นสังคมที่ปราศจากชนชั้นแล้ว ยังจะต้องปราศจากหัวรัฐและรัฐบาลอีกด้วย กระบวนการที่จะนำไปสู่สังคมนิยมสมบูรณ์แบบ จะต้องมีสิ่งครามระหว่างชนชั้นก่อน เพื่อนำไปสู่โครงสร้างสังคมปราศจากชนชั้น แต่ในระยะเริ่มแรกนี้ รัฐและรัฐบาลยังคงมีอยู่ รัฐบาลยังต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของการปกครอง พร้อมทั้งเป็นผู้วางแผนนโยบายเศรษฐกิจทุกด้าน วางแผนแบบแพนลังค์ ระยะแรกนี้จะเรียกว่า “สังคมนิยม”

เมื่อเวลาผ่านไป เมื่อรัฐได้รับรูปแบบการปกครอง การบริหาร การจัดบุคลากร เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ถือได้ว่ารัฐหมดหน้าที่ จึงไม่จำเป็นต้องมีรัฐบาล เรียกว่าเกิดสภาพการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์ รัฐและรัฐบาลก็จะหายไปเอง

3. ขั้นตอนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ช่วงของการดำเนินรูปแบบเศรษฐกิจ “สังคมนิยม” จะเป็นเพียงช่วงระยะเวลาอันสั้น เป็นช่วงที่บทบาทของรัฐยังคงอยู่ เพื่อที่จะเข้าทำหน้าที่จัดสรรง่ายการผลิต การเปลี่ยนแปลงแบบการผลิต การเตรียมบุคลากรเพื่อรับระบบสังคมนิยม ระยะนี้บทบาทของรัฐจะเด่นมาก หลังจากนั้น โครงสร้างสังคมจะเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบปราศจาก “รัฐ” และ “ชนชั้น” เมื่อถึงจุดนี้ บทบาทของรัฐก็จะหายไปดังที่กล่าวมาแล้ว

แผนภาพแสดงพัฒนาการทางเศรษฐกิจตามแนวคิดคอมมิวนิสต์

แนวความคิดของมาร์กซ์ได้รับการปรับปรุงโดยเลนิน (Lenin) ผู้นำปฏิวัติชาวรัสเซีย แนวความคิดใหม่นี้ถูกเรียกว่า ลัทธิมาร์กซ์เลนิน (Marxist-Lenin) หรือลัทธิเลนิน (Leninism) แนวความคิดที่เลนินปรับปรุงมาจากแนวความคิดของมาร์กซ์มีดังนี้

1. ความจำเป็นที่จะต้องมี “รัฐ” กับ “ชนชั้น” โดยพื้นฐานเลนินเห็นด้วยกับแนวความคิดของมาร์กซ์ที่ว่า สังคมนิยมที่บริสุทธิ์จะต้องปราศจากอำนาจของรัฐและชนชั้น ทว่า รัสเซียนั้นมีสภาพภูมิศาสตร์เป็นอุปสรรค มีเนื้อที่อันกว้างใหญ่เพศาล การจะปฏิรูประบบ

การปักครองต้องใช้ระยะเวลา บทบาทของรัฐจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นมาก “รัฐ” จะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ขบวนการต่าง ๆ ลุล่วงได้

2. ความจำเป็นต้องมี “นักปฏิวัติ” หรือ “ผู้นำ” “ผู้นำ” จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างดี และเข้าใจถึงอุดมการณ์ของการเป็นนักปฏิวัติ ชนชั้นกรรมมาซีพมีการศึกษาระดับต่ำไม่เข้าใจหลักมาร์กซิสต์เพียงพอ ไม่สนใจการเมือง ส่วนชาวนา ก็จะมีคุณสมบัติจำกัด เช่น กัน ดังนั้น “ผู้นำ” เป็นผู้ที่เหมาะสม จะเป็นผู้เข้ามาทำการปฏิวัติในนามของชนชั้นกรรมมาซีพและชารนา

กล่าวโดยสรุป ลักษณะนักปฏิวัติเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่เชื่อว่า มนุษยชาติจะมีความสุขอย่างเต็มที่ ด้วยการล้มเลิกสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ล้มเลิกการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคล
2. ล้มเลิกระบบชนชั้น หรือการมีชนชั้น
3. ล้มเลิก “ฐานะ” ในสังคม
4. ล้มเลิกสถาบันทางสังคมเก่าแก่
5. ล้มเลิกความเชื่อในทางศาสนาทุกศาสนา
6. ล้มเลิกการมีรัฐ รัฐบาล และพระมหากษัตริย์

ประการสำคัญ ในการจะทำลาย ล้มเลิกสิ่งต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาจะต้องใช้วิธีการรุนแรง ได้แก่ การใช้กำลัง หรือ การปฏิวัติ เท่านั้น

กล่าวกันโดยทฤษฎี หลักการของลักษณะนักปฏิวัติ คือ การสร้างความเสมอภาคของคนในสังคมในทุกด้าน ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทุกคนในสังคมจะต้องเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการนำมาปฏิบัติจนกลายเป็นระบบการเมืองการปักครองแนวความคิดบางอย่างตามทฤษฎีเดิมได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง ในปัจจุบัน ระบบคอมมิวนิสต์ หรือมาร์กซิสต์ หรือสังคมนิยมปฏิวัติ หรือ สังคมนิยมมาร์กซิสต์ จะมีหลักการโดยย่อดังนี้ คือ

1. จะถือว่า การเมืองการปักครองระบบอื่น เช่น เสรีนิยมแบบประชาธิปไตยหรือลักษณะนิยมแบบทุนนิยม เป็นระบบการปักครองและเศรษฐกิจที่มีความบกพร่อง เพราะภายใต้ระบบทุนนิยมมีการเอรัดอาเบรี่ยน มีการกดขี่ข่มเหง
2. จะเน้นถึงความสำคัญของรูปการปักครองเผด็จการโดยชนชั้นกรรมมาซีพ
3. ให้ความสำคัญกับหลักการประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นแกนกลางแต่เพียงพรรครดเดียว
4. ยกย่องอำนาจเจ้าของที่มีชนชั้นกรรมมาซีพเป็นเจ้าของอำนาจนั้น โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้ปฏิบัติการแทนเหลาชนชั้นกรรมมาซีพ

รูปแบบของลักษณะคอมมิวนิสต์ ในทางปฏิบัติ ระบบการปกครองคอมมิวนิสต์มีหลายรูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบโซเวียต รูปแบบจีน และรูปแบบยูโรเปียรูปแบบของคอมมิวนิสต์ต้องมีหลักการณ์รูปประทានิปป์ไตยยุโภสลาเวีย

เปรียบเทียบสาระสำคัญของรูปแบบต่าง ๆ ของระบบการปกครองคอมมิวนิสต์

รูปแบบโซเวียต	รูปแบบยูโรป	รูปแบบจีน
<p>1. -พรรคอมมิวนิสต์ เป็นพรรคการเมืองแต่เพียงพรรครัฐเดียวในการปกครอง -และ พรรคเป็นสถาบันหนึ่งเดียว พรรคอมมิวนิสต์ทั่วโลก</p> <p>2. กรรมกรในโรงงานเป็นสถาบันและเป็นเพลังสำคัญ ที่สุดในการก่อการปฏิวัติ หรือในการสร้างอำนาจภายในประเทศ</p>	<p>1. พรรคอมมิวนิสต์เป็นพรรครัฐการเมืองเพียงพรรครัฐเดียวในการปกครอง</p> <p>2. เน้นความเป็นอิสระของชาติ ไม่เข้ากับคอมมิวนิสต์สากล คือสหภาพโซเวียต</p> <p>3. เน้นนโยบายเป็นกลาง</p> <p>4. กิจการบางประการอาจจะผ่อนปรนให้เอกชนได้มีส่วนร่วม</p>	<p>1. พรรคอมมิวนิสต์ เป็นพรรครัฐการเมืองแต่เพียงพรรครัฐเดียวในการปกครอง</p> <p>2. ชาวนา เป็นมวลชนสำคัญในการดำเนินการปฏิวัติยึดอำนาจ การเมือง ชนบทเป็นฐานอำนาจในการปฏิวัติ</p> <p>3. ยึดถือแนวทางความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองของมาร์กซ์และเลนิน เป็นพื้นฐาน</p> <p>4. ใช้กำลังอาชญาเพื่อสร้างอำนาจอิทธิพล</p> <p>5. ใช้วิธีการรับแบบกองโจร</p>

ระบบสังคมนิยมประชาธิปไตย รูปแบบการเมืองการปกครองสังคมนิยมประชาธิปไตย มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

ทางด้านการเมืองจะเป็นไปเช่นเดียวกับระบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ให้โอกาสประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ผ่านทางระบบพรรคการเมือง โดยไม่มีการผูกขาดโดยพรรคใดพรรคนหนึ่งเพียงพรรครเดียว ประชาชนทุกชั้นมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกัน ประชาชนสามารถเปลี่ยนรัฐบาลได้ตามความปรารถนา ทั้งนี้ จะต้องเกิดขึ้นตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ

ทางด้านเศรษฐกิจ “รัฐ” จะเป็นผู้จัดระบบเศรษฐกิจ ที่ช่วยให้เกิดความยุติธรรมอย่างต่อสุดแก่ประชาชน ขณะที่เอกชนยังมีเสรีภาพที่จะประกอบการเศรษฐกิจได้

การจัดกลุ่มการเมืองในปัจจุบัน

การจัดกลุ่มการเมืองเป็น ฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา หรือฝ่ายเป็นกลาง เป็นค่านิยมของสังคมแต่ละสมัย ซึ่งในแต่ละสมัยจะมีความแตกต่างกันออกไป สำหรับปัจจุบัน แผนภาพการจัดกลุ่มการเมืองจะเป็นดังนี้

ฝ่ายซ้าย	ฝ่ายเป็นกลาง	ฝ่ายขวา
1. คอมมิวนิสต์	1. อนุรักษ์นิยมก้าวหน้า	1. อนุรักษ์นิยม
2. สังคมนิยม (สายต่าง ๆ)	2. เสรีนิยม	2. เมตัจการ (ฝ่ายขวา)
	3. ประชาธิปไตย	3. เบ็ดเสร็จ
	4. เสรีประชาธิปไตย	(ฝ่ายขวา)

ลัทธิเศรษฐกิจ หมายถึง แนวความคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ลัทธิทางเศรษฐกิจนั้นอาจมีเนื้อหาทางด้านการเมืองและสังคมรวมไว้ด้วย

ลัทธิเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ของโลกยุคใหม่ กล่าวคือ

1. **ลัทธิทุนนิยม (Capitalism)** ความหมายทั่วไปของลัทธิทุนนิยม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ถือว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นเจ้าของและการลงทุนในการผลิตเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน และจะยินยอมให้ผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจมีโอกาสแข่งขันกันในการประกอบการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ตามความสามารถและความปรารถนาของแต่ละคน

ลัทธิทุนนิยมเกิดขึ้นครั้งแรกในระยะตอนปลายของยุคกลาง ประมาณ ศ.ศ. 1100 - 1500 ทั้งนี้โดยใช้ชื่อมูล 3 ประเด็นในการพิจารณา

- มีความปรารถนาในการเป็นเจ้าของสิ่งของในระบบเศรษฐกิจ
- เกิดการสะสมทุน และ “ทุน” ได้ถูกนำไปใช้เพื่อสร้างทำกำไร
- มีการพัฒนาเทคโนโลยีแบบทุนนิยม ได้แก่ การดำเนินการสะสมทุน และการนำทุนไปใช้ในธุรกิจเพื่อสร้างทำกำไร

2. ลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) เป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นในการเสริมสร้างเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าด้วยการปรับปูรุ้งหั้งด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ไปพร้อม ๆ กัน และหั้งนี้ จะเน้นให้รัฐเข้าเกี่ยวข้อง แทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุก ๆ ด้าน ด้วยวิธีการอุตสาหกรรมหรือข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่รัฐต้องการ ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องเข้าไปมีส่วนในการวางแผนเศรษฐกิจ และมีการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนอย่างมากด้วย

ลัทธิพาณิชย์นิยมแพร่หลายในยุโรประยะคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18

3. ลัทธิเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez Faire, Pure Capitalism Price System)

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมจัดเป็นรูปหนึ่งของลัทธุนนิยม เกิดขึ้นประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยตอบรับกับแนวคิดเสรีนิยมทางลัทธุนนิยมและการเมือง

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมประกอบด้วยลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. เอกชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการประกอบธุรกิจ

2. เอกชนยังคงมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล

3. ผู้บริโภคยังคงมีอำนาจอธิปไตยของผู้บริโภค

4. เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ถือว่าเป็นการเกิดผลดีต่อส่วนรวมมากที่สุด เพราะจะเกิดการแข่งขันทางด้านผู้ซื้อและผู้ขาย

5. มุ่งแสวงหากำไรสูงสุดจัดเป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับผู้ผลิต

4. ลัทธิเศรษฐกิจลัทธุนนิยม (Socialist Economy) ภายใต้ระบบเศรษฐกิจลัทธุนนิยม “รัฐ” เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมด และรัฐบาลจะเป็นผู้วางแผนควบคุมแต่เพียงผู้เดียว กลไกระบบเศรษฐกิจไม่มีความเป็นอิสระ กลไกราคาไม่มีโอกาสเกิดขึ้น และอำนาจอธิปไตยของผู้บริโภคก็ไม่เกิดขึ้นเช่นกัน

ตามความเชื่อของระบบเศรษฐกิจลัทธุนนิยม การประกอบการเศรษฐกิจไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด กำไรที่เกิดขึ้นจะถูกใช้เป็นเงินทุนหรือเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพการผลิต

ด้วยหลักการดังกล่าวข้างต้น ลักษณะการพัฒนาอุตสาหกรรมของระบบลัทธุนนิยมจึงต่างไปจากลักษณะการพัฒนาของระบบทุนนิยม กล่าวคือ สำหรับประเทศทุนนิยมนั้น จะมุ่งพัฒนาการอุตสาหกรรม จากอุตสาหกรรมเบาไปสู่อุตสาหกรรมหนัก ขณะที่ประเทศลัทธุนนิยม การพัฒนาอุตสาหกรรมจะเริ่มจากอุตสาหกรรมหนักไปสู่อุตสาหกรรมเบา และตัวยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่า ในระยะเริ่มแรกของการปกครองแบบลัทธุนนิยม ประชากรในประเทศเหล่านั้น จึงต้องประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภคอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลได้หอด้ึงการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

รูปแบบระบบเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน แนวความคิดทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เสื่อโน้มทุนนิยม สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ ได้ถูกปรับหรือเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดบางประการ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมแต่ละประเทศ รูปแบบระบบเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันจึงมีดังนี้

1. **รูปแบบระบบเศรษฐกิจทุนนิยมหรือระบบธุรกิจเอกชน (Capitalism หรือ Private Enterprise Economy)** รูปแบบระบบเศรษฐกิจประเภทนี้จะมีคุณสมบัติสำคัญที่สังเกตได้ 3 ประการ คือ ดำเนินกลไกทางเศรษฐกิจโดยอาศัยกลไกราคา (price mechanism) มีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ และการส่งเสริมอำนาจอธิปไตยของผู้บริโภค

2. **รูปแบบระบบเศรษฐกิจทุนนิยมบังคับ หรือ ระบบเศรษฐกิจแบบฟاشิสม์ หรือ ระบบเศรษฐกิจธุรกิจเอกชนบังคับ (Authoritarian Capitalism หรือ Fascist Economy)** ระบบเศรษฐกิจรูปแบบนี้จะมีคุณสมบัติสำคัญ 3 ประการ คือ จะดำเนินกลไกเศรษฐกิจโดยอาศัยการวางแผนจากส่วนกลาง จะเพิกเฉยต่อกลไกราคา และมีการรวมกลุ่มการผลิตในรูปของ การผูกขาดหรือที่เรียกว่า คาร์เทล (Cartel)

3. **รูปแบบระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมเสรี หรือ สังคมนิยมประชาธิปไตย (Liberal Socialist Economy หรือ Democratic Socialist Economy)** รูปแบบระบบเศรษฐกิจประเภทนี้จะมีคุณสมบัติสำคัญ คือ รัฐบาลกลางจะเข้าควบคุมปัจจัยการผลิตขนาดใหญ่ โดยนายรัฐบาล มุ่งสร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ แต่ยังคงส่งเสริมอำนาจอธิปไตยของผู้บริโภค

4. **รูปแบบระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับหรือระบบคอมมิวนิสต์ (Authoritarian Socialist Economy หรือ Communism)** คุณสมบัติสำคัญที่แสดงถึงลักษณะของรูปแบบระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับหรือระบบคอมมิวนิสต์ คือ การถือว่าการวางแผนเศรษฐกิจจากส่วนกลางมีความสำคัญสูงสุด จะเพิกเฉยต่อกลไกราคา และประการสุดท้าย จะไม่เปิดโอกาสให้ผู้บริโภค擁有อำนาจอธิปไตยของผู้บริโภค

5. **รูปแบบระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy)** รูปแบบระบบเศรษฐกิจแบบผสมเป็นการดำเนินเศรษฐกิจในรูปแบบผสมผสานระหว่างกลไกตลาดกับการวางแผนจากส่วนกลาง คุณสมบัติสำคัญที่จะสังเกตได้คือ จะยังให้ความสำคัญกับกลไกราคาในการดำเนินเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันราคาน้ำมันค้ายังคงถูกควบคุมโดยรัฐบาล

การทำส่วนรวมเศรษฐกิจ การทำส่วนรวมเศรษฐกิจเป็นอีกมิติหนึ่งของการดำเนินเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในยุทธศาสตร์ การค้าของโลก ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รูปแบบของการทำส่วนรวมเศรษฐกิจมีดังนี้

1. **การคว่ำบาตร (Boycott)** การคว่ำบาตรคือ การปฏิเสธที่จะซื้อสินค้าจากรัฐหรือกลุ่มรัฐที่ตนประสงค์จะบีบบังคับ

2. **การห้ามส่งสินค้าออกไปชาย (Embargo)** เป็นวิธีการที่รัฐบาลห้าม ส่งห้าม มิให้นักธุรกิจของตนไม่ได้ดำเนินกิจการทางการค้ากับประเทศเป้าหมาย

3. **การขายสินค้าสำหรับส่งออกในราคากูกกว่าที่ขายแก่ผู้ซื้อในประเทศ (Dumping)** จุดประสงค์ที่ทำดังนี้ก็เพื่อต้องการขยายตลาด เจาะตลาดใหม่ หรือตอบโต้ประเทศคู่ค้าที่กำลังแข่งขันอยู่

4. **การเลือกซื้อก่อน (Pre-emption หรือ Pre-emptive Buying)** คือการเลือกซื้อวัตถุดินที่มีความสำคัญต่อประเทศของตนก่อนประเทศอื่น ๆ และขั้นตอนการดำเนินการมักจะเป็นการบังคับซื้อ

5. **การปิดล้อมทางทะเล (Naval Blockade) และการปิดล้อมทางอากาศ (Air Blockade)** เป็นวิธีการที่ประเทศหนึ่งกีดกั้นเข้าขวางมิให้ประเทศเป้าหมายได้รับสินค้าที่จำเป็น วิธีการนี้จะถูกนำมาใช้ในยามสงครามเป็นสำคัญ

6. **การลงโทษทางเศรษฐกิจ (Economic Sanctions)** เป็นวิธีการที่องค์กรระหว่างประเทศ เช่น สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ นำมาใช้เมื่อต้องการลงโทษประเทศใดประเทศหนึ่งที่เห็นว่า เป็นประเทศผู้ก่อการลั่นติภาพของโลก การลงโทษทางเศรษฐกิจ จะมีผลห้ามมิให้ประเทศอื่น ๆ ทำการติดต่อทางเศรษฐกิจกับประเทศเป้าหมาย

ช่วงต่อของคริสต์ศตวรรษที่ 20 - 21 เป็นที่ตระหนักร่วมกันว่าการทำสงครามการค้า มีวิธีการที่เพิ่มขึ้นได้แก่ การให้สิทธิพิเศษทางการค้า และข้อกำหนดในเรื่องการลงเม็ด หัวพย์สินทางปัญญา

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ ในรูปของการรวมกลุ่มการค้า หรือการทำข้อตกลงร่วมกันทางการค้าระหว่างประเทศ เป็นอีกวิธีการหนึ่งของการดำเนินเศรษฐกิจ ระยะต้นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นด้วยแรงผลักดันทางการเมืองของยุค สมคุณเย็น เวลาต่อมา การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะเป็นไปตามกระแสของยุทธศาสตร์การค้า

การรวมตัวหรือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ จำแนกออกได้เป็น 6 ลักษณะ กล่าวคือ

1. **เขต庇護ด้อยราภัยศุลกากร (Preference Area)** เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ในลักษณะที่ประเทศสมาชิกด้วยกันมีการลดหย่อนภาษีระหว่างกัน

2. **เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)** เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะที่ ประเทศสมาชิกจะไม่มีการเก็บภาษีศุลกากรระหว่างกัน ทั้งยังไม่มีการจำกัดโควตานำเข้าสินค้าของประเทศสมาชิก

3. สหภาพศุลกากร (Custom Union) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะคล้ายคลึงกับแบบเขตการค้าเสรีคือ ประเทศสมาชิกจะไม่มีการเก็บภาษีคุลากิริและไม่มีการจำกัดโควตาจากสินค้านำเข้าของประเทศสมาชิก ข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นในการรวมตัวทางเศรษฐกิจแบบสหภาพศุลกากรคือ ยังมีการกำหนดอัตราภาษีคุลากิริ สำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศที่สามในอัตราเดียวกันด้วย

4. ตลาดร่วม (Common Market) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีข้อกำหนดว่า การเคลื่อนย้ายของสินค้า และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ แรงงาน เงินทุน และบริการจะเป็นไปได้โดยเสรี

5. สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีข้อกำหนดว่า ปัจจัยการผลิตของประเทศสมาชิกสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยเสรี และรัฐบาลของประเทศสมาชิกยังมีการประสานนโยบายทางเศรษฐกิจอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ลดความแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิก

6. สหภาพทางเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบ (Total Economic Union) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีเป้าหมายว่า ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะไม่มีความแตกต่างระหว่างกัน

บรรณานุกรม

- เกษร จันทรภูติรัตน์. **เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.
จรัญ สุภาพ. **ลักษณะเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. **ลักษณะการเมือง**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
ปรีชา ห้างขวัญยืน. **ปรัชญาแห่งอุดมการณ์ทางการเมือง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533.
- ลิลี่ โภยานเน่ และคณะ (แปล). **การสร้างสังคมเศรษฐกิจ** ของ Robert L. Heilbroner
กรุงเทพฯ : ดาวกมล, 2530.
- สมชาย ภาคภานันวิวัฒน์. **สังคมการค้า**. กรุงเทพฯ : เนชั่นพับลิชซิ่งกรุ๊ป, 2536.
- สุขุม นาลสกุล และ วิศิษฐ์ ทวีเครชฐ. **การเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2531.
- สุนีย์ บุญยวิทย์. **เศรษฐศาสตร์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2532.
- อนุสรณ์ ลิ่มมณี. **ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองยุคปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.

Willis, F.R. **Europe in the Global Age 1939 to the Present**. N.Y. : Harper and Row, 1968.